

ई = चातुर्य Siddh. K. 250, a, 7. Vop. 4, 12. *Geschicklichkeit* (lies: दक्ष्य) MED.

चातुरक = 2. चातुर 1, b, c. H. an. 3, 553. MED. k. 188. fg. = 2. चातुर 1, d. MED. = 2. चातुर 2. H. an. MED.

चातुरन (von चतुर + न) n. vier Würfe im Würfelspiel HARIV. 6746.

चातुर्यिक (von चतुर + र्य) adj. in den vier Bedeutungen (s. P. 4, 2, 67 — 70) geltend: प्रत्यय Sch. zu P. 4, 2, 81. fgg.

चातुराश्रमिक (von चतुर + आश्रम) adj. der sich in einem der vier Lebensstadien des Brahmanen (s. u. आश्रम) befindet MBh. 14, 972.

चातुराश्रमिन् (wie eben) adj. dass. MBh. 7, 2757.

चातुराश्रम्य (wie eben) n. die vier Lebensstadien des Brahmanen gaṇa चतुर्वर्णादि zu P. 5, 1, 124, Vārtt. 1. MBh. 3, 11244. 12, 1574. 1837. 6990. 13, 1645. 7621. चतु^० 12, 2425.

चातुरिक (von चतुर oder चातुर्य) m. Wagenlenker ĠAṬĀDH. im ÇKDR. — Vgl. चातुर.

चातुरीतक (von चतुर + ज्ञात) n. wohl = कटुचा^० Suçr. 2, 294, 6. Nach RĀĠAN. im ÇKDR.: गुडवगेलानागकेशरपत्रपचतुष्टय. — Vgl. चतु^०.

चातुर्यक (von चतुर्य) adj. viertägig, am 4ten Tage erscheinend VJUP. 220. च्वर Suçr. 2, 405, 8. 340, 19. So ist auch bei Wils. st. चातुर्यक zu lesen, wie schon aus der Stellung des Wortes zwischen चातुरिक und चातुरीस zu ersehen ist. — Vgl. चतुर्यक.

चातुर्याकिक (von चतुर्य + अकन्) adj. zum 4ten Tage gehörig: सूक्त ÇĀṆKH. Çr. 15, 7, 1. 8, 1.

चातुर्यिक (von चतुर्य) adj. wohl zum 4ten Tage gehörig: तथा चातुर्यिकस्य वात्सप्रस्य (पदात्ताश्चतुरभ्यस्येत्त्रिवी) LĀṬJ. 7, 7, 28.

चातुर्दश adj. von चतुर्दशी gaṇa संधिवेलादि zu P. 4, 3, 16. चातुर्दशं रतः ein R., der sich am 14ten Tage im Halbmonat zeigt, 4, 2, 92, Sch.

चातुर्दशिक (wie eben) adj. am 14ten (einem verbotenen) Tage im Halbmonat die heiligen Schriften lesend P. 4, 4, 71, Sch.

चातुर्देव (von चतुर + देव) adj. vier Göttern geheiligt: चत्वारि द्वाराणि HARIV. 6309.

चातुर्ध्र (von चतुर + ध्र) n. eine Verbindung von vier heilsamen Pflanzen (नागरातिविषा मुस्ता गुडूचोति चतुष्टयम्) RĀĠAN. im ÇKDR.

चातुर्भौतिक (von चतुर + भूत) adj. aus vier Elementen bestehend: देह KAP. 3, 18.

चातुर्महाराजकायिक = चतु^० Lot. de la b. l. 98. 145. Auch चातुर्महाराजिक BURN. Intr. 202. 601. Als Bein. Vishṇu's MBh. 12, 12864.

चातुर्मासक adj. der die Kāturmāsja-Opfer vollzieht P. 5, 1, 94, Vārtt. 5. °मासिन् dass. ebend.

चातुर्मासी (vom folg.) f. (sc. पौर्णमासी) der Vollmondstag bei den Kāturmāsja-Opfern P. 5, 1, 94, Vārtt. 7.

चातुर्मास्य (von चतुर + मास) 1) n. N. dreier am Anfange der drei Jahreszeiten (zu vier Monaten) zu bringender Opfer (aus der Gattung der Havirjaḡā LĀṬJ. 5, 4, 22) P. 5, 1, 94, Vārtt. 6. nämlich वैश्वदेवम् am Fhalguna-, वरुणप्रघासाः am Aśvādha-, साकमेधाः am Kṛttikā-Vollmond; vgl. TBA. 1, 4, 9, 5. Z. d. d. m. G. 7, 827. 9, LXXIII. fg. चातुर्मास्यैरेवतुमुखानि तत्पर्वभिषयन् ÇAT. Br. 1, 6, 2, 36. 2, 5, 2, 48. 6, 4, 1. 5, 2, 2, 10. 13, 2, 5, 2. TS. 1, 6, 10, 3. TBA. 2, 2, 2, 2. ĀÇV. Çr. 2, 15. fgg. पौर्णमा-

स्यो चातुर्मास्यानि प्रयुक्ते 9, 3. KĀṬJ. Çr. 1, 2, 13. 5, 1, 1. °देवता ÇAT. Br. 13, 3, 1, 14. 2, 4. °यानिन् 2, 6, 2, 1. 4, 9. 10, 1, 5, 4. — M. 6, 10. JĀĠĀ. 1, 125. MBh. 3, 8523. 8525. 12811. 7, 2293. 13, 4878. BUAḠ. P. 5, 7, 5. 6, 18, 1. °पद्धति Verz. d. B. H. No. 238. अचातुर्मास्य adj. (अग्निहोत्र) MUND. Up. 1, 2, 3. दर्शे च पूर्णमासे च चातुर्मास्ये पुनः पुनः । अयन्नद्वयमेधेन MBh. 12, 1007; hier eher: Tertial, der Tag mit dem ein neues Tertial beginnt. — 2) adj. (vom vorherg.) zum Kāturmāsja-Opfer gehörig: पशु ÇAT. Br. 13, 2, 5, 2. सोम KĀṬJ. Çr. 22, 7, 1. 8, 5.

चातुर्य (von 2. चतुर) n. = चातुरी Siddh. K. 250, a, 7. 1) *Geschicklichkeit, Gewandtheit* Vop. 176. — 2) *Liebreiz*: समोगन्नेकचातुर्यैर्कावलास्यमनोहैः । राजानं रमयामास MBh. 1, 3905. R. 1, 6, 13. भू^० BHARTṚ. 1, 3. SĪH. D. 41, 8.

चातुर्वर्ण्य (von चतुर + वर्ण) n. die vier Kasten P. 5, 1, 124, Vārtt. 1. H. 807. M. 10, 30. 63. 134. 12, 1, 97. MBh. 12, 1838. N. 12, 34. BUAḠ. 4, 13. R. 1, 1, 92. 27, 16.

चातुर्विंशिक (von चतुर्विंश) adj. zum 24sten Tag gehörig: उक्थानि ÇĀṆKH. Çr. 12, 27, 4.

चातुर्विध्य (von चतुर + विद्या) 1) adj. mit den 4 Veda vertraut Siddh. K. zu P. 5, 1, 124. चातुर्विध्ये च यत्पुण्यं सत्यवादिषु चैव यत् MBh. 3, 8227. द्विज RĀĠA-TAR. 5, 158. — 2) n. die 4 Veda Ind. St. 3, 250. MBh. 12, 1574. 1837. HARIV. 9769.

चातुर्विध्य (von चतुर्विध्य) n. Vierfältigkeit WILS.

चातुर्विध्य (von चतुर + वेद) 1) adj. mit den 4 Veda vertraut Siddh. K. zu P. 5, 1, 124. MBh. 3, 4741. — 2) n. die Kenntniss der 4 Veda gaṇa ब्राह्मणादि zu P. 5, 1, 124.

चातुर्होतृक adj. was zum Katurhotar gehört u. s. w. P. 4, 3, 72, Sch.

चातुर्होत्र (von चतुर + होत्र) 1) adj. von den 4 Hauptpriestern होत्र, अध्वर्यु, ब्रह्मन्, उद्गातर geleitet, von ihnen vollbracht: चिति Ind. St. 3, 380. 1, 75. कर्मन् BUAḠ. P. 1, 4, 49. Gewöhnlich subst. n. ein von 4 Priestern geleitetes Opfer: °प्रवर्तक MBh. 12, 10420. HARIV. 10404. °पलाशन 3772. °विधान MBh. 14, 728. °विधि BUAḠ. P. 5, 7, 5. die Functionen der 4 Hauptpriester MBh. 12, 1574. 1837. BUAḠ. P. 2, 6, 24. 3, 12, 35. 13, 34. — 2) n. die 4 Hauptpriester: चातुर्होत्रं च धर्मा मे MBh. 3, 2307. R. GORR. 1, 13, 11. BUAḠ. P. 4, 24, 37.

चातुर्होत्रिय (wie eben) adj. wobei 4 Hauptpriester verwendet werden: अग्नि TAITT. Ār. 1, 22, 11.

चातुष्काण्डिक (von चतुर + काण्ड) adj. viertheilig VJUP. 159.

चातुष्टय adj. das Kātushṭaja (s. चतुष्टय 2, b) kennend, darit vertraut P. 4, 2, 65, Sch.

चातुष्प्राश्य (von चतुर + प्राश) P. 5, 4, 36, Vārtt. 3. adj. für Viere zum Essen ausreichend: श्रोत्र ÇAT. Br. 2, 1, 4, 4. 4, 2, 13. 11, 5, 1, 14. m. (mit Ergänzung von श्रोत्र) KĀṬJ. Çr. 4, 6, 10. 8, 4. LĀṬJ. 4, 9, 10. 10, 11. 12, 9. n. TS. 6, 1, 2, 8. 3, 1, 1.

चातुःसागरिक (von चतुर + सागर) adj. f. ई an die 4 Meere gerichtet: संध्या R. 4, 16, 43.

चात्रात्र m. patron. (von चत - रात्र): °त्राय जमदग्नये NIDĀNAS. 8, 4.

चात्र n. 1) Spindel PĀN. GRHJ. 1, 15. GOBH. 2, 7, 7. — 2) die Spindel, welche bei der Erzeugung des heiligen Feuers gebraucht wird. In die